

VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ SỰ THỐNG NHẤT GIỮA ĐỨC VÀ TÀI CỦA NGƯỜI CÁN BỘ CÁCH MẠNG

THS. TRỊNH QUỐC VIỆT (*)

Tóm tắt: Trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm đặc biệt đến việc giáo dục, rèn luyện, xây dựng đội ngũ cán bộ đủ "đức" và "tài" đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ cách mạng. Bài viết nêu lên tư tưởng của Người về sự thống nhất giữa "đức" và "tài" của người cán bộ và vận dụng trong sự nghiệp đổi mới ở Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: Cán bộ; đức và tài; tư tưởng Hồ Chí Minh.

Abstract: During the process of leading the revolution in Vietnam, President Ho Chi Minh always paid a special attention to educating, training, and building up a contingent of "ethical" and "talented" officers to meet the requirements of the revolution. This paper presents his thoughts about the unity of "ethical quality" and "talent" of the officers and application to the renovation in Vietnam at present.

Keywords: Officers; ethical quality and talent; Ho Chi Minh ideology.

Ngày nhận bài: 02/8/2018 Ngày biên tập: 04/9/2018 Ngày duyệt đăng: 17/01/2019

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm đặc biệt đến việc giáo dục, rèn luyện, xây dựng đội ngũ cán bộ đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ cách mạng. Theo Người, nhân cách của người cán bộ cách mạng phải là sự thống nhất giữa đạo đức và tài năng. Trước yêu cầu, nhiệm vụ của sự nghiệp đổi mới và hội nhập quốc tế, việc vận dụng tư tưởng của Người góp phần nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ hiện nay mang ý nghĩa cấp thiết.

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về sự thống nhất giữa đức và tài của người cán bộ cách mạng

Trong hệ thống quan điểm về vấn đề cán bộ, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất chú trọng đến "đức" và "tài", coi đây là phẩm chất phải có của người cán bộ cách mạng. Trong *Bài nói chuyện tại lớp đào tạo hướng dẫn viên các trại hè cấp I*, ngày 12/6/1956, Người khẳng định: "Có tài phải có đức"⁽¹⁾. Theo Người, "đức" và "tài" phải được biểu hiện trên kết quả công tác và phải luôn thống nhất, gắn bó chặt chẽ với nhau trong nhân cách người cán bộ cách mạng.

"Đức" trong mối quan hệ thống nhất với "Tài" là đạo đức cách mạng - đạo đức mới,

hoàn toàn khác về chất so với các kiểu đạo đức của giai cấp thống trị thời kỳ trước cách mạng. Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, người cán bộ cách mạng trước hết phải có đạo đức cách mạng, bởi đạo đức có vai trò hết sức quan trọng, "đạo đức là gốc của người cách mạng". Người khẳng định: "Cũng như sông thì có nguồn mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc, không có gốc thì cây héo. Người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân"⁽²⁾; "Mọi việc thành hay là bại, chủ chốt là do cán bộ có phẩm chất đạo đức cách mạng, hay là không"⁽³⁾. Với một đảng cầm quyền, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã cảnh báo hai nguy cơ lớn đó là: đảng sai lầm về cương lĩnh, đường lối và đội ngũ cán bộ, đảng viên thoái hoá, biến chất, sa sút về phẩm chất đạo đức. Bởi sứ mệnh của đảng cầm quyền là tiếp tục lãnh đạo nhân dân đi lên xây dựng chủ nghĩa xã hội.

"Tài" của người cán bộ cách mạng theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, là năng lực của họ, được biểu hiện bằng hiệu suất, hiệu quả hoạt động trong một lĩnh vực thực tiễn nào đó. Tài năng của con người phụ thuộc vào nhiều yếu tố và là kết quả của một quá trình học tập, tích lũy kinh nghiệm của mỗi người. Song, người cán

(*) Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

bộ có "tài" không phải khi nào cũng am hiểu sâu sắc mọi lĩnh vực, trong mọi hoàn cảnh. Bởi vậy, trong sử dụng cán bộ Chủ tịch Hồ Chí Minh dạy phải "biết tuy tài mà dùng người".

Sự thống nhất giữa "đức" và "tài" thể hiện sự gắn bó chặt chẽ, quan hệ biện chứng với nhau trong nhân cách của người cán bộ cách mạng. Trong mối quan hệ đó thì "đức" phải được đặt lên hàng đầu, "Đức phải có trước tài"⁽⁶⁾, đức là "gốc". Nếu có tài mà không có đức là vô dụng, vì "có tài không có đức, tham ô hủ hoá có hại cho nước"⁽⁸⁾.

Khẳng định vai trò quan trọng hàng đầu của đạo đức cách mạng, song khi xem xét, đánh giá cán bộ cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh không bao giờ xem nhẹ tài năng. Theo Người, có đức phải đi liền với có tài, vì "Có đức không có tài như ông bụt ngồi trong chùa, không giúp ích gì được ai"⁽⁶⁾. Bởi vậy, trong quá trình lãnh đạo cách mạng, Người luôn coi trọng việc sử dụng người tài.

Như vậy, theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, nhân cách của người cán bộ cách mạng là sự thống nhất biện chứng giữa "đức" và "tài". Người cũng cho rằng, "đức" và "tài" của người cán bộ nhất thiết phải được bồi dưỡng, rèn luyện trong thực tiễn cách mạng.

2. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về sự thống nhất giữa "đức" và "tài" vào nâng cao chất lượng cán bộ, đảng viên hiện nay

Trải qua hơn 30 năm đổi mới, bên cạnh những thành tựu to lớn, chúng ta vẫn còn những hạn chế, khuyết điểm phải khắc phục. Trong đó, nguyên nhân của mọi nguyên nhân chính là vấn đề cán bộ và công tác cán bộ. Điều này đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: "Muốn việc thành công hoặc thất bại, đều do cán bộ tốt hoặc kém. Đó là một chân lý nhất định"⁽⁷⁾. Đáng lưu ý là, tình trạng suy thoái về đạo đức của cán bộ, đảng viên đang gây bức xúc trong nhân dân. Điều này đã được Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng chỉ rõ: "Tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên chưa bị đẩy lùi; có mặt, có bộ phận còn diễn biến phức tạp hơn; một số rất ít cán bộ, đảng viên bị phần tử xấu lợi dụng lôi kéo, kích động, xúi giục, mua chuộc đã có tư tưởng, việc làm chống đối Đảng, Nhà nước"⁽⁸⁾.

Một trong những nguyên nhân dẫn đến thực trạng trên là do chưa coi trọng đúng mức và xem xét chặt chẽ các tiêu chuẩn về phẩm chất và năng lực trong công tác cán bộ. Vì vậy, yêu cầu cấp thiết hiện nay là cần chú trọng công tác rèn luyện, xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên có đủ "đức" và "tài". Do đó, vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về sự thống nhất giữa "đức" và "tài" của người cán bộ cách mạng trong đổi mới và hội nhập quốc tế cần chú ý một số vấn đề sau:

Một là, nhận thức đúng mối quan hệ giữa "đức" và "tài" trong xây dựng cán bộ cách mạng hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh gắn với quán triệt, thực hiện quan điểm của Đảng về công tác cán bộ.

Điều này không có nghĩa là thay đổi toàn bộ nội dung, phương pháp giáo dục, rèn luyện cán bộ, mà cần nhận thức đầy đủ hơn về công tác giáo dục, rèn luyện nhằm hình thành ở đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng phẩm chất đạo đức, tài năng và phải lấy đạo đức làm nền tảng.

Vấn đề này đặt ra cho cấp ủy đảng các cấp, nhất là vai trò của cấp ủy cơ sở phải nghiên cứu, đánh giá đúng về giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh về "đức" và "tài" trong đào tạo, bồi dưỡng, quy hoạch, sử dụng cán bộ. Cần đề cao việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức của người cán bộ, đảng viên, coi đó là việc làm thường xuyên. Trong đó, phải coi trọng đúng mức việc phát triển toàn diện, thống nhất cả "đức" và "tài"; lấy đạo đức làm gốc cho tài năng phát triển và "đức" phải có trước "tài".

Thứ hai, tiếp tục đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh là bước phát triển về tư duy lý luận của Đảng ta, nhằm xây dựng Đảng ngang tầm với yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới. Vì vậy, việc tiếp tục quán triệt và thực hiện tốt Chỉ thị 05 của Bộ Chính trị khóa XII có tác dụng trực tiếp trong xây dựng cả về đạo đức và tài năng cho đội ngũ cán bộ, đảng viên. Phải nhận thức rõ đạo đức cách mạng sẽ tạo cơ sở vững chắc để người cán bộ giữ vững bản lĩnh chính trị và phẩm cách trước mọi sự cám dỗ tầm thường, giúp hình thành và củng cố phương pháp, tác phong làm việc khoa học, nâng cao chất lượng công việc đảm nhiệm.

Thứ ba, chú trọng bồi dưỡng nâng cao trình độ, nâng lực toàn diện cho đội ngũ cán bộ, đảng viên vươn lên chiếm lĩnh tri thức, làm chủ khoa học công nghệ, vững vàng về chuyên môn nghiệp vụ.

Đây là yêu cầu cấp thiết trong đổi mới và hội nhập quốc tế, qua đó góp phần đưa đất nước phát triển nhanh và bền vững, thoát ra khỏi "bẫy" thu nhập trung bình. Vận dụng và phát triển sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của đạo đức cách mạng và sự thống nhất giữa "đức" và "tài" của người cán bộ cách mạng trong tình hình mới thể hiện ở việc tăng cường bồi dưỡng cho cán bộ, đảng viên ở từng cơ quan, đơn vị nâng cao trình độ, tu dưỡng, rèn luyện khả năng vận dụng tri thức vào giải quyết công việc trong thực tiễn. Đó chính là sự kiên trì, bền bỉ trong tiếp thu, vận dụng bản chất khoa học, cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh để giải quyết công việc được giao. Và mỗi cán bộ, đảng viên phải luôn trau dồi tri thức, thành thạo về chuyên môn nghiệp vụ theo vị trí việc làm. Đồng thời, không ngừng củng cố, tích lũy kinh nghiệm, hình thành phương pháp, tác phong công tác khoa học, dân chủ, quần chúng nhằm đạt hiệu quả cao trong công tác.

Thứ tư, tăng cường vai trò, trách nhiệm đối với cấp ủy đảng các cấp và người đứng đầu trong bồi dưỡng, rèn luyện cán bộ; thường xuyên coi trọng tự phê bình và phê bình; lắng nghe và tiếp nhận những góp ý của cấp dưới và quần chúng trong bồi dưỡng, rèn luyện cán bộ. Đồng thời, cấp ủy và người đứng đầu phải tiêu biểu cho sự đoàn kết, thống nhất cao trên cơ sở vì nhiệm vụ chung của cơ quan, đơn vị.

Cần chú ý bồi dưỡng, rèn luyện tình thương yêu sâu sắc đối với con người, với đồng chí, với nhân dân trên lập trường giai cấp công nhân và chủ nghĩa nhân văn cộng sản. Đặc biệt là sống có nghĩa, có tình, tôn trọng nhân cách, phẩm giá con người; luôn quan tâm, chăm lo nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của cán bộ, công chức, viên chức trong cơ quan, đơn vị và nhân dân. Chú trọng rèn luyện cho cán bộ tinh thần chủ động khắc phục mọi khó khăn, gian khổ, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm, sẵn sàng nhận và hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao; tinh thần ham học, ham làm, ham tiến bộ; luôn

luôn tự kiểm điểm, tự phê bình và luôn cầu thị, tiếp thu ý kiến góp ý của tổ chức và của quần chúng trong công tác.

Cấp ủy đảng các cấp cần quan tâm và thực hiện tốt công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ. Trên cơ sở quán triệt sâu sắc và cụ thể hóa các quan điểm về tiêu chí cũng như về mục tiêu, nhiệm vụ, giải pháp đối với công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ của Đảng, phải xây dựng kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng cán bộ phù hợp với từng đối tượng cụ thể. Từ đó, giao nhiệm vụ, tổ chức triển khai thực hiện đồng bộ, thống nhất trong các tổ chức và tới từng cán bộ, đảng viên.

Thứ năm, xây dựng cơ chế và quy trình tuyển dụng cán bộ, công chức bảo đảm tính kế thừa, phát triển, tạo nguồn cán bộ có chiều sâu nhằm lựa chọn đúng người có "đức", có "tài" để nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động của bộ máy hệ thống chính trị. Bên cạnh các tiêu chí về văn bằng, chứng chỉ nghiệp vụ, kinh nghiệm, cần quan tâm tới các tiêu chí về lối sống, uy tín trong cơ quan, địa bàn cư trú... Đồng thời, cần có cơ chế ưu tiên tuyển dụng những sinh viên giỏi, xuất sắc phù hợp với tính chất công việc, có đạo đức tốt, nhiệt tình, trách nhiệm, có ý chí khắc phục khó khăn; tạo môi trường và điều kiện để họ được thử thách, rèn luyện và trưởng thành trong thực tiễn công tác. Cần tránh cách tuyển dụng theo quy trình mà không đúng vị trí cần tuyển dụng, bỏ nhiệm để củng cố, nâng cao niềm tin của người "có đức, có tài" đối với Đảng và Nhà nước/.

Ghi chú:

(1),(5),(6) *Hồ Chí Minh, toàn tập*, tập 10, Nxb CTQG, H.2011, tr.345-346, tr.346.

(2),(7) *Hồ Chí Minh, toàn tập*, tập 5, Nxb CTQG, H.2011, tr.292, tr.280.

(3) *Hồ Chí Minh, toàn tập*, tập 9, Nxb CTQG, H.2011, tr.354.

(4) *Hồ Chí Minh, toàn tập*, tập 12, Nxb CTQG, H.2011, tr.269.

(7) *Hồ Chí Minh, toàn tập*, Nxb CTQG, H.2011, tập 5, tr.280.

(8) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, H.2016, tr.185.